Herstructureringen en faillissementen : banenverlies in België in 2015

Als we ons buigen over het banenverlies in België, zijn het vooral de herstructureringen en collectieve ontslagen waaraan we denken. Omwille van hun mediatisering en de impact die ze kunnen hebben op de regio of sector vinden ze een grotere weerklank. In dit document hebben we gepoogd om het reële gewicht van het banenverlies door herstructurering versus het banenverlies door faillissement te belichten; dit op basis van statistieken, aangaande de faillissementen in België en het banenverlies ten gevolge van deze faillissementen, opgemaakt door het Fonds tot vergoeding van de in geval van Sluiting van Ondernemingen ontslagen werknemers (http://www.rva.be/nl/fso/statistieken).

Noot: De FOD Werkgelegenheid beschikt pas vanaf 2010 over jaarcijfers collectief ontslag. Vergelijkingen met voorgaande jaren kunnen niet gegeven worden.

Banenverlies ten gevolge van faillissement per maand

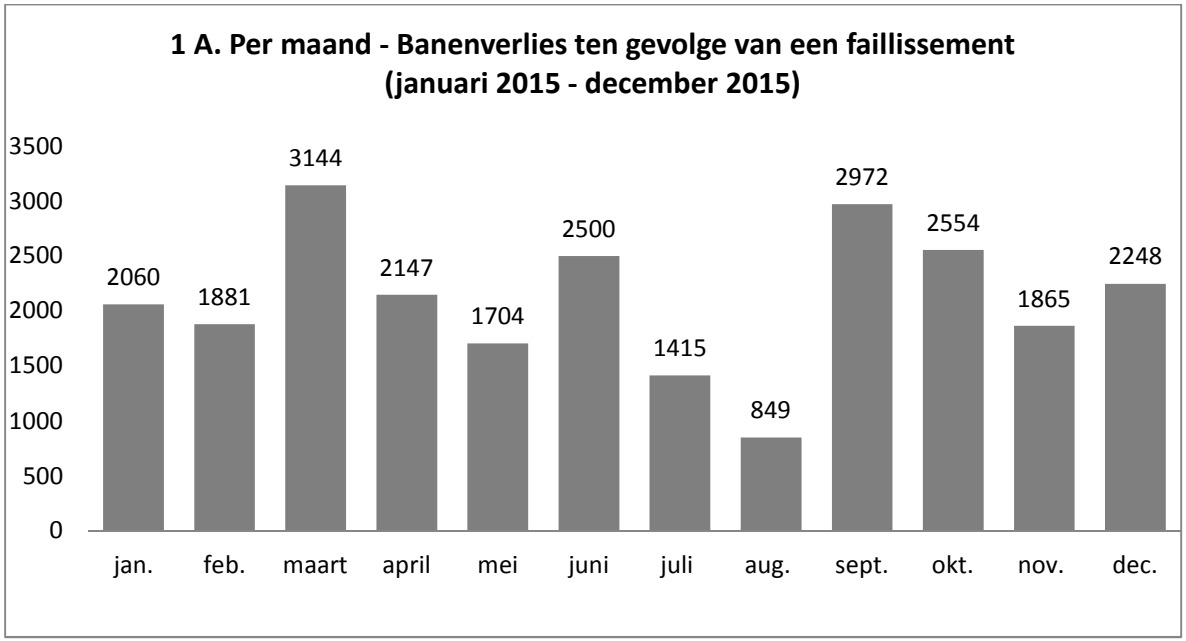

In 2015 waren 25.339 werknemers betrokken bij een sluiting van onderneming in het kader van een faillissement.

Collectieve ontslagen per maand

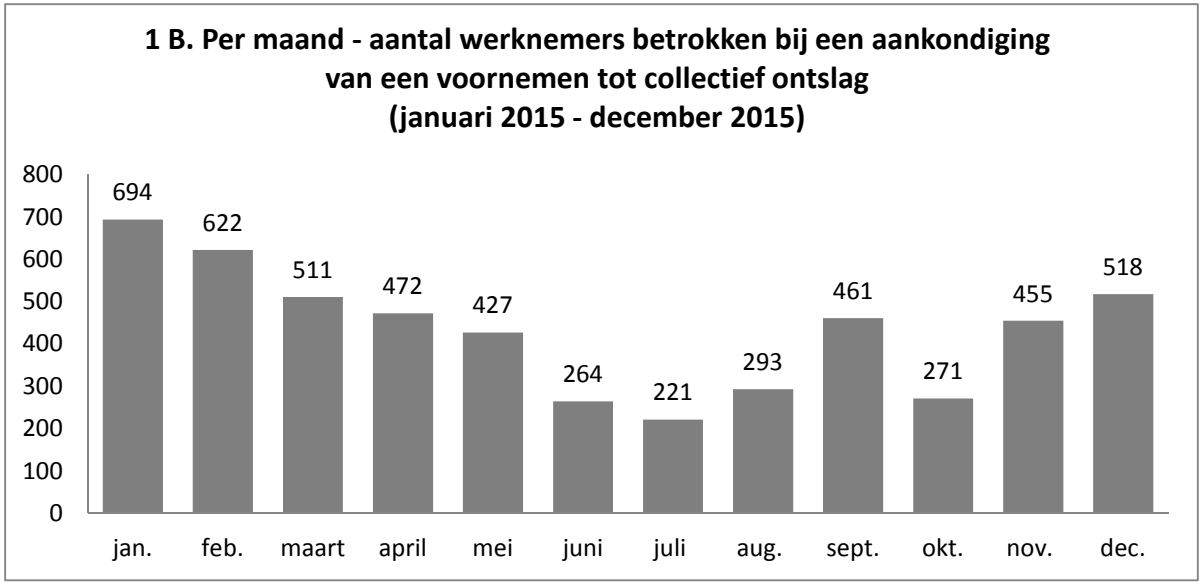

In 2015 waren 5.209 werknemers betrokken bij een collectief ontslag en waren 25.339 betrokken bij een faillissement, in termen van banenverlies is dat bijna 5 keer meer.

In 2014 waren 5.830 werknemers betrokken bij een collectief ontslag en waren 28.534 betrokken bij een faillissement. De verhouding tussen het aantal werknemers betrokken bij een faillissement en zij bij een collectief ontslag, ongeveer 4,8 maal meer, wordt bevestigd.

2013 wordt aanzien als het laatste jaar van de financieel-economische crisis (2008-2013). De verhouding bedroeg toen 3,39 maal meer werknemers betrokken bij een faillissement dan bij collectief ontslag. Voorgaande crisisjaren was de verhouding beperkter (2012: 1.64 ; 2010: 1,8) of navenant (2011: 3.82).

We stellen vast dat tussen 2010 en 2013 het banenverlies door faillissement stijgende is : 23.499 in 2010 ; 25.452 in 2011; 27.504 in 2012 en 30.099 in 2013. In 2014 stellen we een daling vast die nog verder daalt in 2015. Voor het banenverlies bij een collectief ontslag zijn de cijfers volatieler: 13.017 in 2010; 6.655 in 2011; 16.707 in 2012 en 8.865 in 2013. Als crisisbarometer blijkt de parameter ‘banenverlies door faillissement’ betrouwbaarder/duidelijker te zijn.

Banenverlies ten gevolge van faillissement per gewest

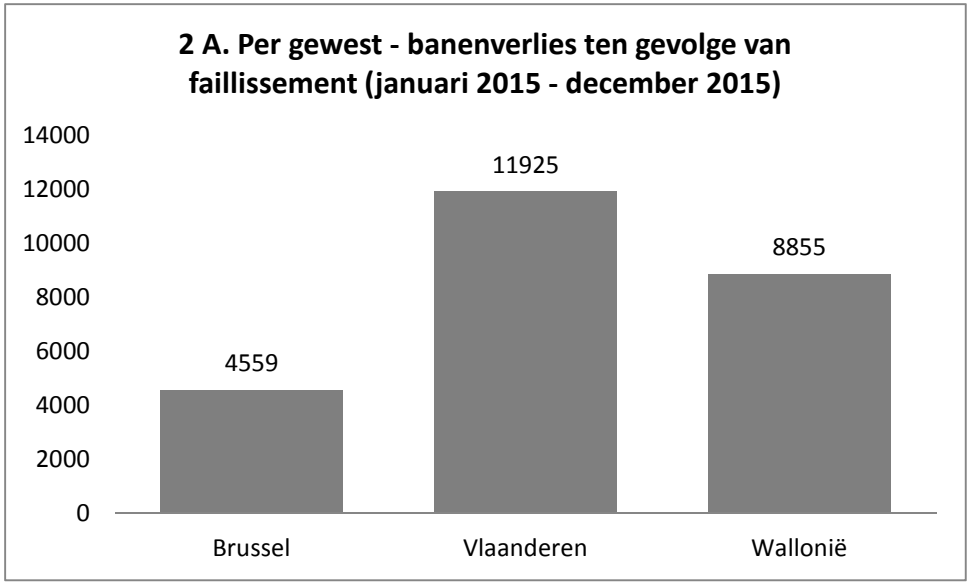

In 2015 gingen 25.339 banen verloren ten gevolge van faillissement, waarvan 17,99% in Brussel, 47,06% in Vlaanderen en 34,94% in Wallonië.

Collectieve ontslagen per gewest

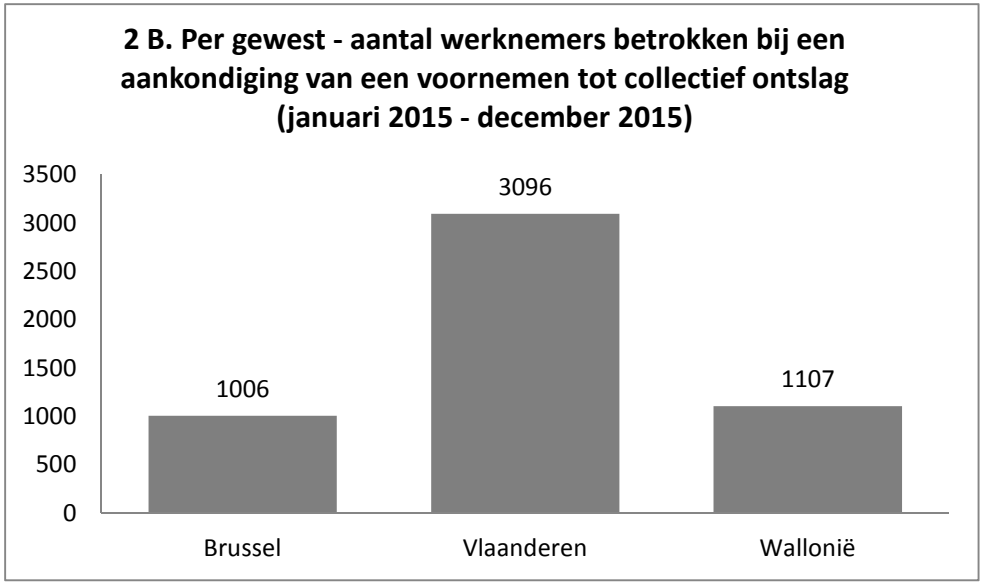

In 2015 waren 5.209 betrokken bij een aankondiging van een voornemen tot collectief ontslag, waarvan 19,31 % in Brussel, 59,43% in Vlaanderen en 21,25% in Wallonië.

Wat betreft collectief ontslag merken we dat deze cijfers volatieler zijn, gelet op het kleiner aantal ondernemingen en aantal ontslagen. Zo zal de aankondiging van groot collectief ontslag in een bepaald gewest bvb. Ford voor Vlaanderen (2012), ArcelorMittal en Caterpillar voor Wallonië (2013) of Delhaize voor Brussel (2014) meer doorwegen. De verhouding banenverlies door een faillissement op gewestniveau zal hierdoor een betere parameter zijn van de economische toestand (recessie of herstel) van dat gewest.

Banenverlies ten gevolge van faillissement per provincie

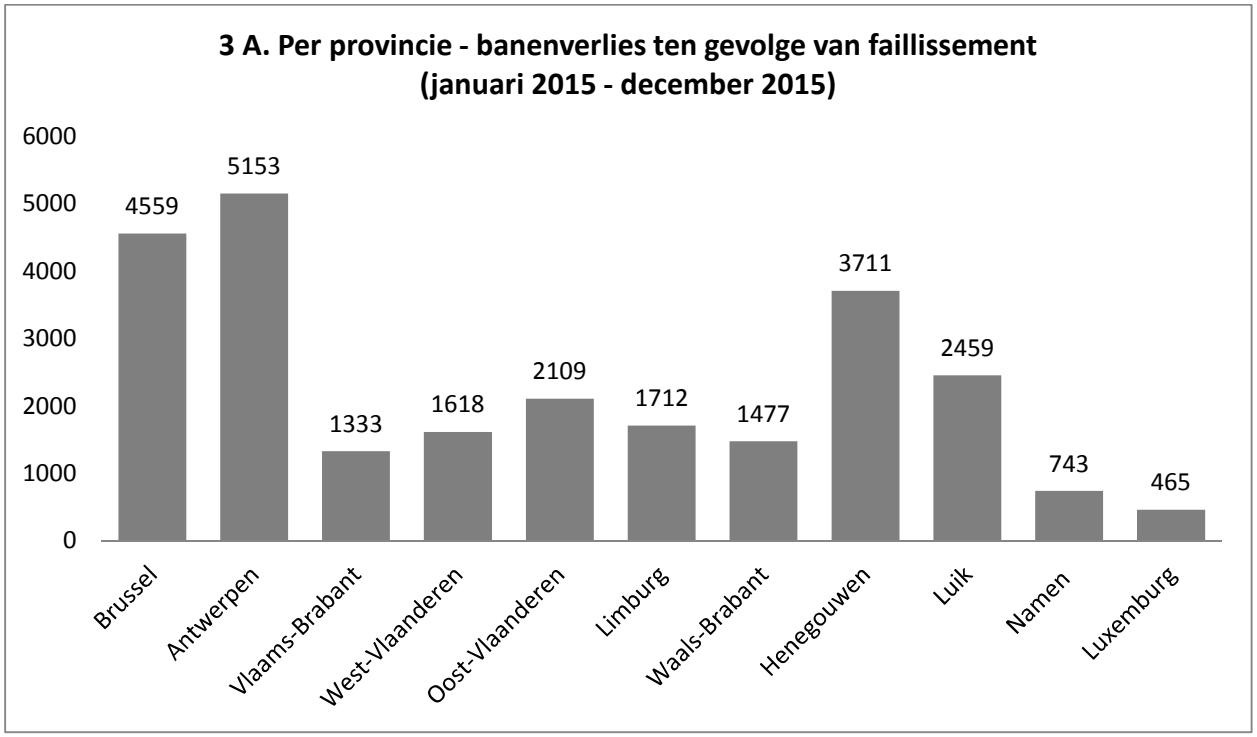

Wat betreft het banenverlies te gevolge van faillissement is in 2015 Antwerpen de meest getroffen provincie in Vlaanderen en Henegouwen de meest getroffen provincie in Wallonië.

Collectieve ontslagen per provincie

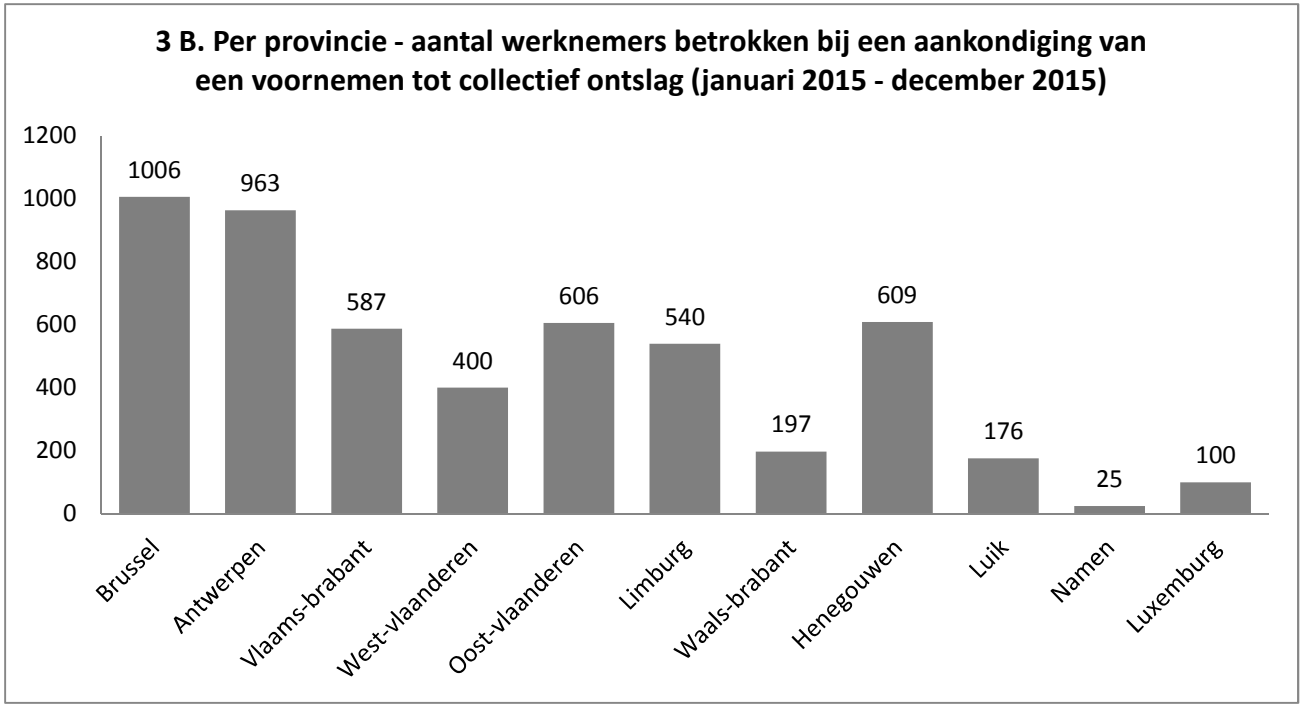

Wat betreft het aantal werknemers betrokken bij een aankondiging van een voornemen tot collectief ontslag is in 2015 Antwerpen de meest getroffen provincie in Vlaanderen en Henegouwen de meest getroffen provincie in Wallonië.

Banenverlies ten gevolge van faillissement – Aantal ondernemingen per maand

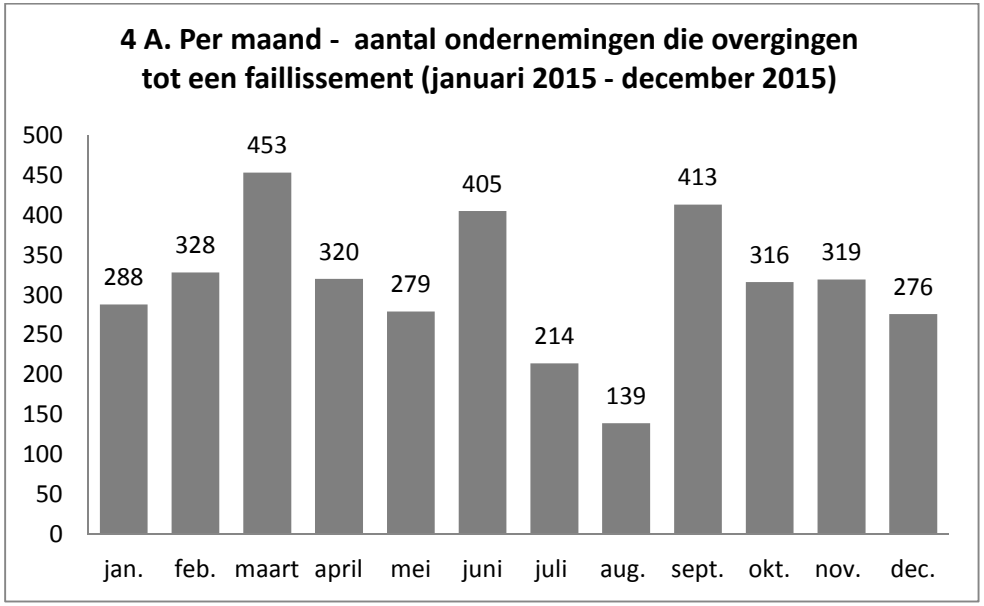

Collectieve ontslagen – aantal ondernemingen per maand

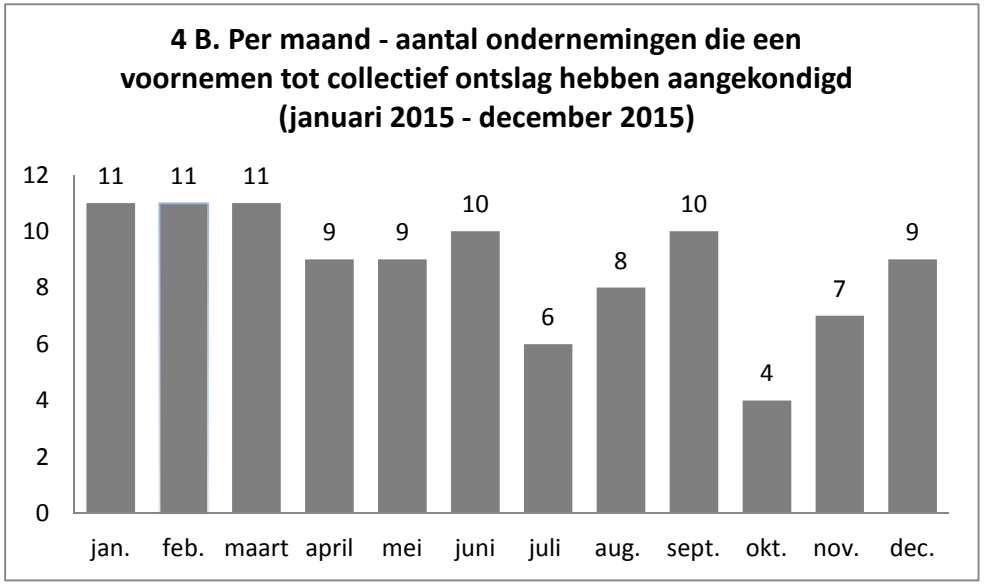

In 2015 gingen 3.750 ondernemingen over tot een faillissement. In 2015 kondigden 105 ondernemingen het voornemen aan tot collectief ontslag. Dit belangrijke verschil kan worden verklaard door de omvang van de ondernemingen waar het banenverlies wordt geleden. Terwijl elke onderneming failliet kan gaan, kan slechts gesproken worden van een collectief ontslag wanneer de onderneming, zoals wettelijk bepaald, het jaar voorafgaand aan het ontslag, gemiddeld meer dan 20 werknemers tewerkstelt.

Banenverlies ten gevolge van faillissement – volgens omvang van onderneming

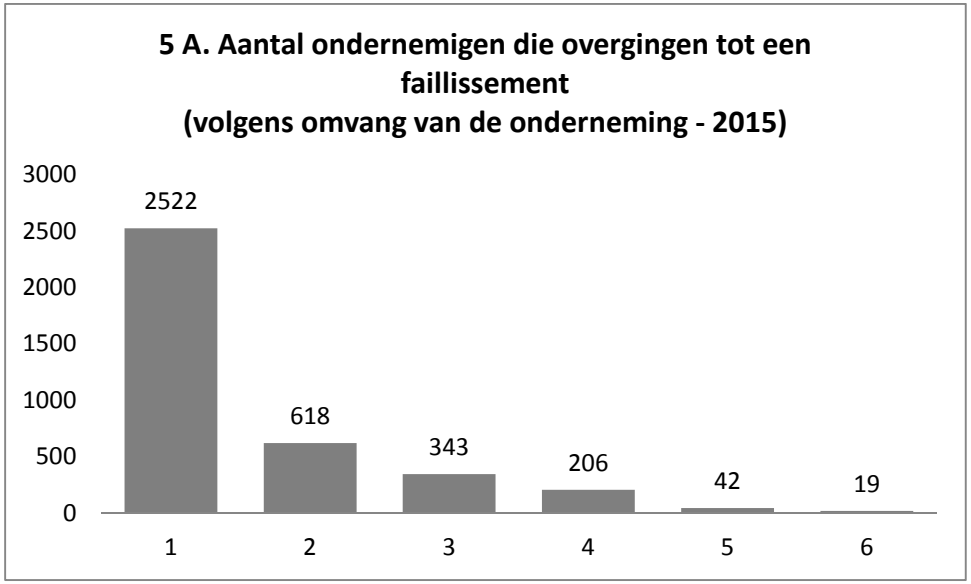

1	1 tot 4 werknemers	2522
2	5 tot 9 werknemers	618
3	10 tot 19 werknemers	343
4	20 tot 49 werknemers	206
5	50 tot 99 werknemers	42
6	Meer dan 100 werknemers	19

Aan de hand van bovenstaande grafiek kunnen we vaststellen dat in 2015 op een totaal van 3.750 ondernemingen die failliet gingen 3.483 ondernemingen minder dan 20 werknemers tewerkstellen. 267 ondernemingen of zo'n 7,10% hebben een omvang van meer dan 20 werknemers.

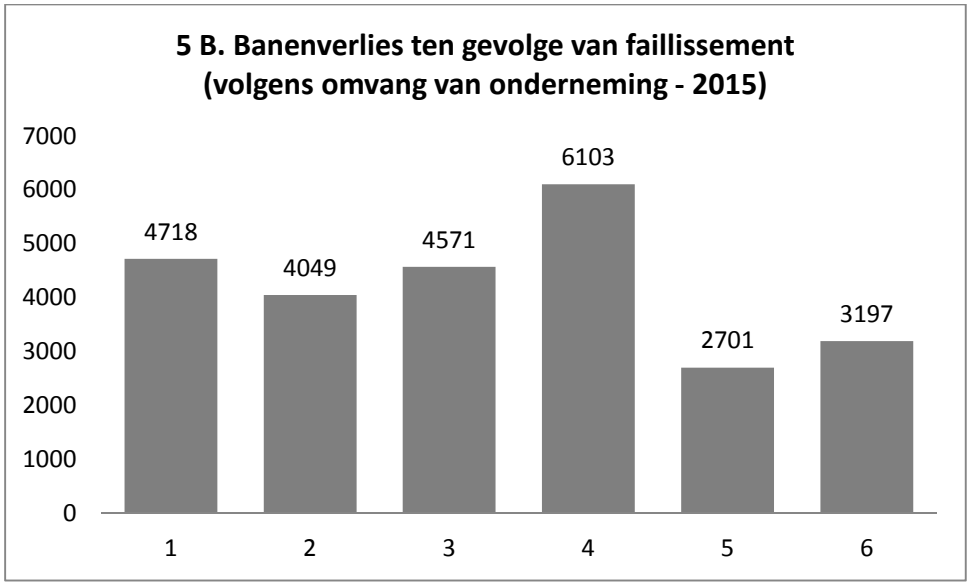

1	1 tot 4 werknemers	4718
2	5 tot 9 werknemers	4049
3	10 tot 19 werknemers	4571
4	20 tot 49 werknemers	6103
5	50 tot 99 werknemers	2701
6	Meer dan 100 werknemers	3197

Aan de hand van bovenstaande grafiek kunnen we vaststellen dat in 2015 van de 25.339 banen die verloren gingen ten gevolge van faillissement 13.338 banen verloren gingen in ondernemingen die minder dan 20 werknemers tewerkstellen. Hoewel ze maar zo'n 7,10% uitmaken van het totaal aantal ondernemingen door faillissement getroffen, zijn de 267 ondernemingen goed voor 47,36% van het banenverlies.

Algemene bemerkingen.

- De cijfers banenverlies door collectief ontslag en door faillissement verhouden zich voor het tweede jaar op rij op dezelfde manier tot elkaar. Zo'n 4,8 maal meer werknemers verliezen hun job door faillissement dan door collectief ontslag.
- De cijfers banenverlies door faillissement lijken een betere parameter te zijn voor het algemeen economisch klimaat, zeker naar einde crisistijd. De cijfers collectief ontslag zijn volatieler over de jaren heen. In dat verband verwijzen we naar het collectief ontslag ingegeven door strategische beslissingen (bvb. ingegeven door winstmaximalisatie), eerder dan door het algemeen economische klimaat.
- Het banenverlies door een faillissement in de bedrijven die een zelfde omvang hebben dan zij die een collectief ontslag uitvoeren is meer dan dubbel zo groot, 12.001 werknemers t.o.v. 5.209 werknemers. Terwijl deze laatste werknemers voorlichting en omkadering krijgen, eventueel aangevuld met een onderhandeld sociaal plan, zijn dubbel zoveel personen eveneens het slachtoffer van jobverlies.